

Integratie in Wallonië

Klaar voor nieuwe migratie?

Deel 4 / slot In het laatste deel van onze reeks Welzijn in Wallonië kijken we naar integratie in Wallonië. Integratie is er niet verplicht, maar in elke stad vind je wel integratiecentra die nieuwkomers begeleiden bij hun traject.

Tekst Marjorie Blomme | Foto's Jan Locus en Stephan Vanfleteren

In de jaren vijftig en zestig werden duizenden Italianen, Turken en Marokkanen naar de Waalse mijnen gehaald. De economie bloeide volop, Wallonië was marktleider in steenkool. Na de teloorgang van de mijnen bleven de immigranten er wonen en werden ze een deel van de bevolking. Er werd dan ook lang gedacht dat er in Wallonië geen integratieproblemen bestonden. Men verwees vooral naar de Italianen: zij hadden zich perfect geïntegreerd. Toch kon de Waalse overheid niet ontkennen dat er de afgelopen dertig jaar ook Russen, Polen, Albanezen en Afrikanen in de steden kwamen wonen, die minder voeling hadden met de Waalse cultuur.

GELIJKE RECHTEN VOOR IEDEREEN

Het Waalse Gewest nam in 1996 een opvang- en integratiedecreet aan. Als gevolg daarvan werden er zeven gewestelijke integratiecentra opgericht, in Charleroi, La Louvière, Luik, Bergen, Namen, Verviers en Tubeke. De centra steunen verenigingen die zich inzetten voor allochtonen en nieuwkomers, organiseren taallessen, doen aan schoolbemiddel-

ing en leiden personeel op. Françoise Rondeau, coördinator van het Centre Régional d'Action Interculturelle du Centre (CeRAIC) in La Louvière: "De centra zijn geen onthaalbureaus zoals in Vlaanderen. Integratie is in Wallonië niet verplicht. We werken vanuit een andere invalshoek. Bij de oprichting van dit centrum hebben we ons afgevraagd wat een allochtoon nu juist is. In Wallonië wonen veel Italianen, maar uit ervaring wisten we dat zij het probleem niet waren: ze zijn goed geïntegreerd, spreken de taal en de meesten hebben een goede job. Dus moesten we ons eerder richten op de 'nieuwe immigranten': Polen, Russen, Afrikanen. Integratie wordt door iedereen op een andere manier geïnterpreteerd. Wij gaan ervan uit dat iedereen gelijke rechten heeft. Dat wil zeggen dat allochtone Belgen evenveel recht hebben op beleving van hun cultuur als de autochtone. Omgekeerd geldt dan ook dat allochtone Belgen onze democratische waarden moeten respecteren. Iedereen mag dus zijn eigen cultuur beleven, maar wel met wederzijds respect."

SCHOLINGSBEMIDDELING

"In Vlaanderen is het vormingsprogramma van het inburgeringstraject voornamelijk geconcentreerd op maatschappelijke oriëntatie, waarbij de nieuwkomers alles over hun nieuwe land moeten leren. Wij hebben het omgekeerd aangepakt en zijn vertrokken vanuit de noden van de nieuwkomers. We hebben hun belangrijkste zorgen verzameld. Vreemd genoeg bleek dat niet inkomen of huisvesting. Bijna alle mensen die we gesproken hebben, wilden dat hun kinderen goed onderwijs genoten. Met dat feit in het achterhoofd zijn we met scholingsbemiddeling gestart. Sindsdien werkt er op scholen met een hoog aantal allochtone jongeren een bemiddelaar die zowel met de ouders, de leerling als de leraar in contact staat. Het grootste probleem daarbij is de taal. De kinderen spreken Frans op school, maar worden thuis vaak in het Arabisch of Turks opgevoed. Het niveau van

beide talen blijft daardoor bedroevend laag. De begeleiding is erop gericht zowel de ouders als de kinderen meer Frans bij te brengen. We zijn er ook voor de ouders. Omdat ze vaak geen Frans kunnen, wordt het voor hen heel moeilijk om het huiswerk te controleren of de agenda te lezen.”

GEEN DUIDELIJK PLAN

Toch is niet iedereen gelukkig met de centra. Volgens Marco Martiniello, docent politieke wetenschap aan de Université de Liège en directeur van het Centre d'Etudes de l'Ethnicité et des Migrations (CEDEM), is er geen globaal plan voor de integratie in Wallonië: “Het is grotendeels de schuld van het Waalse integratiedecreet. Dat legt de noodzaak op om inspanningen te doen voor de integratie van allochtonen. Er werden dan misschien wel centra opgericht, maar hoe kunnen die naar behoren functioneren als elk centrum een eigen invulling aan integratie geeft, als er geen zicht is op hoe die integratie concreet moet verlopen, als er geen samenwerking is?” Françoise Rondeau: “Marco Martiniello heeft gelijk als hij zegt dat de samenwerking tussen de centra niet optimaal verloopt. De centra zijn verenigd in de Fédération des Centres Régionaux pour l'Intégration (FÉCRI). Het probleem is dat iedereen een andere visie op integratie heeft. We hebben andere doelen omdat de realiteit overall anders is. Niemand wil ook dat de ene vereniging zich met de andere bemoeit, waardoor er vaak spanningen zijn.”

START JE EIGEN VZW

De centra werken samen met verschillende verenigingen voor allochtonen. Ze helpen hen onder andere bij het oprichten van vzw's. “We geven logistieke steun, helpen subsidiedossiers in orde brengen en verzorgen de promotie. Elk centrum heeft ook zijn eigen sociale dienst. Die begeleidt de mensen in hun integratieproces: een huis vinden, verblijfspapieren invullen, de mutualiteit in orde brengen. Dat aspect valt te vergelijken met wat trajectbegeleiders in de onthaalbureaus in Vlaanderen doen. Net zoals daar zijn de mensen met wie wij werken als asielzoeker erkend. Wij helpen enkel diegene van wie we zeker zijn dat ze geregulariseerd zullen worden. Als we denken dat iemand problemen zal krijgen, schakelen we een advocaat in. We zijn juridisch niet genoeg onderlegd om die problemen op te lossen.”

NIEUWE MIGRANTEN, NIEUWE PROBLEMEN

Marco Martiniello is niet overtuigd van de visie op integratie in Wallonië: “Wallonië denkt nog steeds dat alleen in Vlaanderen nieuwkomers uit alle mogelijke windstreken neerstrijken. Veel Walen denken dat daar

Russische, Albanese en Afrikaanse nieuwkomers voelen zich met Wallonië veel minder verbonden dan de Italianen destijds.

nog steeds de oude migratie regeert. Dit heeft zowel met de historiek van de integratie als met het succes ervan te maken. Neem nu iemand als Elio Di Rupo. Zijn integratie is perfect verlopen. Maar zijn verhaal is ook een beetje een mythe van een succesvolle integratie geworden: de Italianen zijn in Wallonië volledig ingeburgerd en maar al te vaak wordt de huidige situatie vergeleken met die van de jaren vijftig. Volgens de Waalse politici zijn het nog altijd de Italianen die binnenkomen en die dus ook minder inspanningen vragen.

Wat men niet wil zien, is dat de Russische, Albanese en Afrikaanse nieuwkomers zich cultureel veel minder verbonden voelen met Wallonië, waardoor de integratie niet vlot verloopt. Men zou in Wallonië wel eens kunnen vergeten dat we een nieuwe vorm van immigratie meemaken die specifieke problemen met zich meebrengt.”

“Racisme is hier een even groot probleem als in de Vlaamse steden, alleen willen de meeste Walen dat nog niet onder ogen zien.”

DROMEN VAN EEN VLAAMS BUDGET

Zou een Waals minister van Inburgering soelaas kunnen brengen? Die is er nu niet. Martiniello: “Dat

zou hier werken als een rode lap op een stier. De bevolking zou het niet begrijpen. De eis van Marino Keulen (Open VLD) dat nieuwkomers eerst Nederlands moeten leren om in aanmerking te komen voor een sociale woning, is hier onbespreekbaar. Walen denken namelijk dat Vlamingen met hun inburgeringsmaatregelen de migratiestromen willen tegenwerken. Zelfs al weet iedereen hier dat je beter kunt functioneren in een samenleving als je ook de taal spreekt, dan nog wil men die verplichting niet opleggen.”

“Dat klopt”, zegt Rondeau. “Zoets is hier ondenkbaar.

“Integratie in Wallonië vertrekt vanuit de noden van de nieuwkomers.”

Vlaanderen heeft op dat gebied een veel strikter beleid. In Wallonië kunnen we onze doelstellingen jaarlijks veranderen als we

dat zouden willen. Anderzijds laat de financiële steun van de overheid te wensen over. Van de Vlaamse budgetten kan ik alleen maar dromen.”

MINDER RACISME IN WALLONIË?

Walen zijn ervan overtuigd dat zij minder racisme en problemen met allochtonen kennen. “Ze denken dat het in Wallonië makkelijker is om met verschillende ethnies samen te leven”, zegt Martiniello. “Maar als je in achtergestelde wijken van Charleroi met mensen gaat praten, zal je heel wat opmerkingen en frustraties horen over de Afghaanse of Pakistaanse nachtwinkels. De werkloze autochtone Waal zal het niet verdragen dat hij zijn baan kwijt is, terwijl een vreemdeling zomaar een winkeltje kan openen. Dat is in de ogen van die autochtoon oneerlijke concurrentie. Het is niet omdat we hier geen Vlaams Belang hebben, dat er geen racisme in Wallonië bestaat. Racisme uit zich hier niet electoraal, maar het bestaat wel.” Françoise Rondeau: “Het is waar dat

Françoise Rondeau (Coördinator CeRAIC): “Iedereen heeft een andere visie op integratie.”

Marco Martiniello (ULg en CEDEM): “Er bestaat in Wallonië geen globaal plan voor de integratie.”

ALLOCHTONEN IN WALLONIË

In 2000 woonden 897.110 allochtonen in België. In 2007 waren dat er 932.161. Wallonië is in die zeven jaar altijd de regio geweest met *verhoudingsgewijs* de meeste allochtonen. In 2007 woonden er 316.940 allochtonen, terwijl dat er in Vlaanderen 331.694 waren en in Brussel 283.527.

La Louvière en haar randgemeenten tellen 295.760 inwoners. Daarvan zijn er 261.448 Belg. Volgens de cijfers van het CeRAIC blijft de grootste groep allochtonen de Italianen (23.579), daarna volgen de Fransen (3.420) en de Spanjaarden (1.033). Turken en Marokkanen zijn talrijk, maar niet in vergelijking met bovenstaande (respectievelijk 629 en 660). Vooral mensen uit de voormalige Sovjetunie en het Oostblok zijn aan een opmars bezig (145 en 302). 136 mensen klopten in 2006 aan bij het CeRAIC in La Louvière (62 vrouwen en 64 mannen). De meesten onder hen waren Congolezen (29), Marokkanen (12), Algerijnen (15), maar er waren ook genaturaliseerde Belgen bij (15).

Het is wel zo dat de meeste allochtonen nog steeds de stad boven het platteland verkiezen. Dat is in Wallonië niet anders. Een stad biedt meer jobmogelijkheden en meer kansen om in de illegaliteit te leven.

► www.steunpuntgelijkkansen.be

we het probleem van de werkgelegenheid niet op tijd hebben ingezien. Ten tijde van de Italiaanse instroom was er veel werk. Het is pas na de teloorgang van de mijnindustrie dat er grote armoede ontstond. De toenmalige nieuwkomers werden koel ontvangen. Racisme is hier een even groot probleem als in de Vlaamse steden, alleen willen de meeste Walen dat nog niet onder ogen zien. Als we tot een volledige integratie willen komen, dan moeten we er de autochtone bevolking ook bij betrekken. Maar ik weet niet of de Walen daarvoor staan te springen. Er is onzekerheid, werkloosheid en de mensen beginnen zich weer de aloude vragen te stellen: waarom heb ik geen werk en die vreemdeling wel?”

► www.ceraic.be

► Op www.agenda-respect.be vind je de lijst van alle integratiecentra in Wallonië.

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum